

ਚੰਬਾ ਭਾਗ ਸਿੱਖ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਵਰਲਡ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ
ਉਮਰ 5 ਤੋਂ 9 ਸਾਲ

- ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ

ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਵਾਬ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਪ1 ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?

ਉ.ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਲ " ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਾਤਾ" ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰੁੱਤਬਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਪਤਾਸੇ ਪਾਉਣ ਖਾਤਰ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਰਹੇ;

ਜਨਮ:1681, ਰੋਹਤਾਸ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ: ਭਾਈ ਰਾਮ, ਮਾਤਾ ਜਸਦੇਵੀ

ਵਿਆਹ: ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ਬੱਚੇ: ਖਾਲਸਾ

ਜੋਤੀ ਜੋਤ :1747

ਪ੍ਰ2: ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕੀ ਇਛਾ ਸੀ?

ਉ. ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਇਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਕਿ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਾਹੌਰ ਨਾਮਕ ਜਗਾਹ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹਰ ਖਾਲਸਾ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਦੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਦੀ ਪਿਤਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ3 ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?

ਉ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਇੱਕ ਨਵੰਬਰ 1681 ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੇਹਲਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰੋਹਤਾਸ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਸ ਦੇਵੀ ਜੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਜੀ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੁਮਰਾ ਖੱਤਰੀ ਕੁੱਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਨਿਨ ਸੇਵਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰ4 ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ?

ਉ ਮਾਤਾ ਜੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿੱਠੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਨ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਦਇਆ ਭਾਵ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲੈ ਆਈਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਇੱਥੇ ਰੱਖ ਲਓ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏਗਾ।

ਪ੍ਰ5 ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਕੌਣ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ?

ੳ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਲੱਖਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਖਾਲਸਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣਨਗੇ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੰਗਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ ਅੱਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਅੱਠ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

ੲ੬ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ?

ੳ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਛੇਵੇਂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸਸਤਰ ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਸਸਤਰ ਅੱਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ 66 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਤੀ ਜੇਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ੲ੭ ਕੀ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ?

ੳ ਮਹਾਨ ਕੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵੇਲੇ ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪਤਾਸੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਪੰਥ ਦੀ ਮਾਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪਤਾਸੇ ਪਾਏ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

